

ВИВЧЕННЯ ПОТРЕБ ЖІНОК З РОДИН ВЕТЕРАНІВ ТА ЗАГИБЛИХ УЧАСНИКІВ КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Резюме дослідження

МЕТОДОЛОГІЯ

Мета дослідження: вивчення проблем і потреб жінок з родин загиблих учасників АТО/ООС та родин ветеранів, визначення можливих шляхів вирішення проблем.

Основні завдання дослідження:

- ✓ аналіз ситуації щодо забезпечення родин учасників АТО/ООС гарантованими державою пільгами;
- ✓ вивчення відчуттів жінок з родин загиблих учасників АТО/ООС та родин ветеранів щодо зміни ставлення суспільства до членів їхніх родин після набуття статусу;
- ✓ дослідження поширеності випадків насильства в сім'ях військовослужбовців та досвіду реагування на нього.

Період збору даних: липень–серпень 2020 року.

Метод збору даних: телефонне опитування.

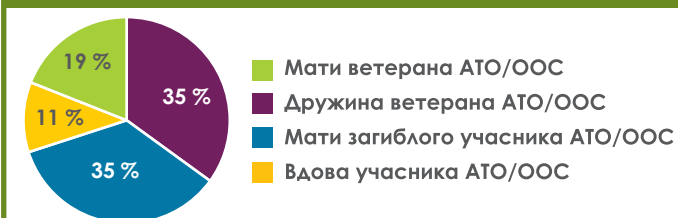
Загальна кількість опитаних: 200 респонденток із Київської області.

Валідація даних: результати опитування обговорювались на групах самопідтримки жінок з родин воїнів АТО/ООС та родин загиблих.

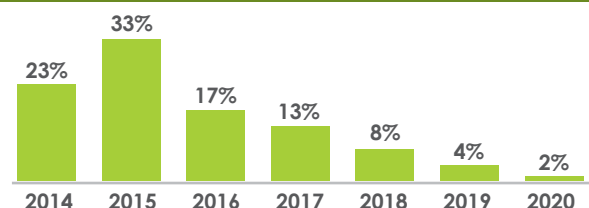
Обмеження дослідження: Результати дослідження демонструють специфіку умов життя та соціально-економічні характеристики жінок у Київській області, яка посідає восьме місце за показниками ефективності ринку праці та економічної й соціальної згуртованості. Відповідно, генералізувати результати дослідження на інші області треба з обережністю, оскільки учасниці дослідження могли перебувати у сприятливіших соціально-економічних умовах порівняно з жінками з інших областей.

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОПИТАНИХ

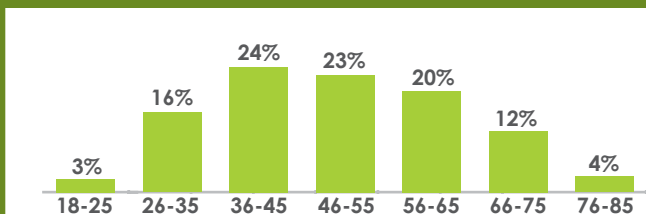
РОЗПОДІЛ РЕСПОНДЕНТОК ЗА СТАТУСОМ

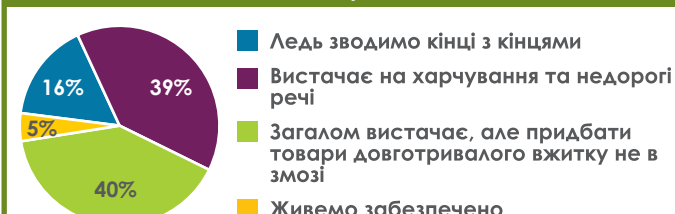
РОЗПОДІЛ РЕСПОНДЕНТОК ЗА РОКОМ НАБУТТЯ СТАТУСУ

РОЗПОДІЛ РЕСПОНДЕНТОК ЗА ВІКОМ

МАТЕРІАЛЬНЕ СТАНОВИЩЕ СІМЕЙ УЧАСНИКІВ АТО

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

16% опитаних жінок живуть за межею бідності та «ледь зводять кінці з кінцями, грошей не вистачає навіть на необхідні продукти». Це переважно матері загиблих воїнів із сіл та селищ.

Ситуацію з матеріальною підтримкою родин загиблих військовослужбовців можна покращити через доопрацювання місцевих програм соціального захисту. Потрібно затвердити єдиний стандарт мінімального соціального пакету для родин загиблих, який буде забезпечено в кожному регіоні незалежно від обсягу видатків бюджету. Це не тільки дозволить більш адресно підійти до надання допомоги вразливим категоріям, а й ліквідує нерівність в отриманні соціальних пільг

Кожна друга жінка з родин воїнів АТО стикнулася з неможливістю скористатися державними пільгами та гарантіями; зокрема, найпоширеніші з них – це отримання земельної ділянки, санаторно-курортне забезпечення та оформлення дітям з родин загиблих статусу дитини, що постраждала внаслідок воєнних дій. Це свідчить як про погану поінформованість щодо наявних пільг, так і про складні процедури їх отримання. Зокрема, багато дружин загиблих воїнів не знали про можливість оформлення їхній дитині статусу постраждалої внаслідок воєнних дій, який після досягнення дитиною 18-річного віку надасть можливість зберегти частину пільг. Також батьки загиблих не знали особливостей процедури оформлення санаторно-курортного забезпечення (подання заяв на початку року для оформлення відповідними службами державних замовлень на путівки) тощо.

Тому важливими заходами в цьому напрямі є:

- проведення широких інформаційних кампаній на місцевому рівні щодо наявних прав, пільг та механізмів їх отримання;
- удосконалення системи надання державних пільг (спрощення процедури їх отримання, зменшення кількості паперових документів).

Сім'ї ветеранів АТО та особливо сім'ї загиблих гостро сприймають зміну ставлення суспільства до них. Четверть опитаних зазначили, що відчують негативне ставлення суспільства; зокрема, почуття незахищеності мають 23%, відчуття упередженого й навіть агресивного ставлення з боку суспільства – 15%, нерозуміння з боку рідних та друзів відчують 16%, що зумовлює зміну кола спілкування у 12%. Як зазначили 20% респонденток, це некомфортне соціальне відчуття посилюється також через відсутність підтримки з боку влади, зокрема через бюрократію при оформленні пільг, невшанування пам'яті загиблих, відсутність супроводу родин тощо. Особливо гостро це відчують родини загиблих воїнів АТО: 65% родин загиблих та 35% родин ветеранів поскаржились на відсутність такої підтримки.

Отже, в цій сфері актуальними є такі завдання:

- проведення інформаційних кампаній зі створення позитивного образу ветерана та вшанування загиблих воїнів;
- удосконалення роботи органів соціального захисту (зокрема щодо послуги особистого супроводу та швидкого реагування на критичні життєві обставини), посилення і доопрацювання соціальних програм на місцевому рівні;
- об'єднання у групи самопомогі й надання підтримки за принципом «рівний–рівному» найбільш постраждалим жінкам, які не готові виносити на загальну особисті труднощі;
- патріотичне виховання дітей та молоді на рівні шкіл, починаючи з початкових класів.

Насильство в родині ветеранів АТО є досить поширеним явищем. Майже кожна четверта жінка стикнулася з такими проявами, як лайка, нецензурні вирази, грубе звертання на її адресу або застосування фізичної сили (побиття, штовхання тощо). В той же час лише половина постраждалих зверталась по допомогу: до психолога (переважна більшість), поліції та медичних закладів. Найпоширенішою причиною незвернення жінок по допомогу є впевненість у можливості впоратись із проблемою самотужки.

Тому важливою складовою цього напрямку є робота як із жінками з родин ветеранів щодо ставлення до насильства та дій у випадку його вчинення, так і з самими ветеранами для профілактики насильства та корекції насильницької поведінки.

Дослідження підготовлено ГО «Об'єднання дружин і матерів бійців учасників АТО» (далі – ГО) за підтримки Уряду Канади в рамках проекту «Жінки України: залучені, спроможні, незламні», що впроваджується організацією Пакт. Інформація, наведена в документі, є виключною відповідальністю ГО та не завжди відображає погляди Уряду Канади та організації Пакт.